

Nr 169

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i stadgan den 20 augusti 1952 (nr 618) för Nordiska rådet; given Stockholms slott den 5 april 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i stadgan den 20 augusti 1952 (nr 618) för Nordiska rådet.

GUSTAF ADOLF

Herman Zetterberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I anledning av en rekommendation från Nordiska rådet föreslås vissa ändringar i stadgan för rådet, huvudsakligen av formell natur. Smärre jämkningar av saklig art har föranletts av erfarenheter, som vunnits under rådets hittillsvarande verksamhet.

F ö r s l a g
till
F ö r o r d n i n g
om ändring i stadgan den 20 augusti 1952 (nr 618) för Nordiska rådet

Härigenom förordnas, att 1—11 §§ och 13 § stadgan den 20 augusti 1952 för Nordiska rådet¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att 14 och 15 §§ nämnda stadga skola upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Nordiska rådet är organ för samråd mellan Danmarks folketing, Finlands riksdag, Islands alting, Norges storting och Sveriges riksdag samt dessa länders regeringar i *frågor, i vilka gemensamma åtgärder av dessa länder eller några av dem ifrågakomma.*

1 §.

Nordiska rådet är organ för samråd mellan Danmarks folketing, Finlands riksdag, Islands alting, Norges storting och Sveriges riksdag samt dessa länders regeringar i *spörsmål, som avse samverkan mellan dessa länder eller några av dem.*

2 §.

Rådet består av sexton ombud för envar av Danmarks folketing, Finlands och Sveriges riksdagar samt Norges storting, vilka representera olika politiska meningsriktningar och utses inom respektive folketinget, riksdagarna och stortinget, tillika med erforderligt antal suppleanter, för den tid och på det sätt, som inom varje land särskilt bestämmes, samt fem i samma ordning utsedda ombud för Islands alting.

De deltagande ländernas regeringar representeras i rådet av de regeringsmedlemmar, som vid varje särskilt tillfälle förordnas därtill av respektive regeringar.

2 §.

Rådet består av sextionio valda medlemmar och av regeringsrepresentanter.

För den tid och på det sätt, som i varje land bestämmes, välja Danmarks folketing, Finlands riksdag, Norges storting och Sveriges riksdag envar inom sig sexton medlemmar i rådet jämte erforderligt antal suppleanter och Islands alting inom sig fem medlemmar i rådet jämte erforderligt antal suppleanter. Bland varje lands valda medlemmar skola olika politiska riktningar vara företrädda.

Envar regering utser bland sina medlemmar regeringsrepresentanter till det antal, som den önskar.

¹ Senaste lydelse av 1, 2, 3 och 5 §§ se SFS 1955:692.

(Nuvarande lydelse)

3 §.

Regeringsrepresentanterna *deltaga i rådets överläggningar men ej i dess beslut.*

4 §.

Rådet *sammanträder* en gång årligen å tid, som *det självt* bestämmer (ordinarie session), och dessutom, när rådet så beslutar eller *det påkallas antingen* av minst två regeringar eller av minst *tjugo* medlemmar (extra session). *Sessionerna hållas i respektive länders huvudstäder enligt vad rådet bestämmer.*

5 §.

Rådet väljer för varje session och tiden intill nästa session en *ordförande* och fyra *vice ordförande*. *Ordförande* och *vice ordförande* utgöra *tillsammans* rådets presidium.

6 §.

Rådets förhandlingar äro offentliga, därest rådet *ej* med hänsyn till *visst ärendes beskaffenhet* annorlunda beslutar.

7 §.

För ärendenas *beredning utses utskott till erforderligt antal*. *Utskott må*, när rådet så beslutar, *sammanträda även* mellan sessionerna.

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Regeringsrepresentanterna *hava icke rösträtt i rådet.*

4 §.

Rådet *samlas* en gång årligen å tid, som rådet bestämmer (ordinarie session). Dessutom *samlas rådet*, när *det* så beslutar eller när minst två regeringar eller minst *tjugofem valda* medlemmar *framställa begäran därom* (extra session). *Ordinarie session hålles i någon av ländernas huvudstäder efter rådets bestämmande.*

5 §.

För varje *ordinarie* session och tiden intill nästa *ordinarie* session väljer rådet *bland de valda medlemmarna* en *president* och fyra *vicepresidenterna*. *Presidenten* och *vicepresidenterna* utgöra rådets presidium.

6 §.

Rådets förhandlingar äro offentliga, därest rådet *icke* med hänsyn till *ett spörsmåls särskilda art* annorlunda beslutar.

7 §.

Vid varje *ordinarie* session *fördelas de valda medlemmarna på fasta utskott med uppgift att förbereda sakerna*. *Utskotten kunna efter presidets bestämmande i särskilda fall hålla möte* mellan sessionerna.

För *beredning av särskilda saker under tiden mellan sessionerna kunna kommittéer tillsättas.*

(Nuvarande lydelse)

8 §.

Varje lands delegation *utser* sekreterare och annan personal. Sekretariatens verksamhet och inbördes samarbete försiggå under presidiets ledning.

9 §.

Rätt att *förelägga ärenden för rådet tillkommer* envar regering och envar medlem *av rådet*. Sådan *framställning skall, såvida ej rådet annorlunda beslutar, ingivas till presidiet genom vederbörande lands sekretariat och, jämte den utredning, som presidiet finner erforderlig, utsändas till medlemmarna i god tid före sessionen.*

10 §.

Rådet *har till uppgift att dryfta frågor* av gemensamt intresse för länderna och *att besluta om rekommendationer (framställningar) till regeringarna i sådana frågor.* Till *rekommendationerna* fogas uppgift om huru varje medlem *av rådet* röstat.

Beträffande fråga, som allenast angår vissa länder, må endast representanterna för dessa länder delta i beslutet.

Rådet fattar självt beslut om sin organisation och sekretariatens arbete.

11 §.

Regeringarna böra vid varje ordinarie session *anmäla de åtgärder, som vidtagits i anledning av rådets rekommendationer.*

(Föreslagen lydelse)

8 §.

Varje lands delegation *anställer* sekreterare och annan personal. Sekretariatens verksamhet och inbördes samarbete försiggå under presidiets ledning.

9 §.

Envar regering och envar medlem *hava rätt att genom skriftlig framställning till presidiet väcka sak hos rådet. Presidiet låter företaga den utredning, det finner erforderlig, och utsänder aktstyckena i saken till regeringarna och medlemmarna i god tid före sessionen.*

10 §.

Rådet *dryftar spörsmål* av gemensamt intresse för länderna och *kan antaga rekommendationer till regeringarna.* Till *rekommendation* skall fogas uppgift om hur varje medlem röstat.

Rörande spörsmål, som uteslutande angå vissa länder, hava endast medlemmar från dessa länder rösträtt.

11 §.

Regeringarna böra vid varje ordinarie session *lämna rådet meddelanden om de åtgärder, som vidtagits i anledning av rådets rekommendationer.*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Varje land bestrider kostnaderna för sina representanter och sitt sekretariat samt de särskilda kostnader, som föranledas av sammanträden som där hållas. Om sättet för bestridande av gemensamma kostnader gäller vad rådet bestämmer.

13 §.

Varje land svarar för utgifterna för sitt deltagande i rådet.

Rådet bestämmer hur gemensamma utgifter skola fördelas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 april 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, NÄSGÅRD, KLING, ELIASSON, HENRIKSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *ändringar i stadgan för Nordiska rådet*. Föredraganden anför följande.

För Nordiska rådet gäller en stadga, vilken antagits av Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige var för sig med tillämpning av inhemska konstitutionella beslutsformer. I anledning av Finlands inträde i rådet företogs under hösten 1955 i Danmark, Island, Norge och Sverige vissa ändringar i stadgans ursprungliga lydelse. I ett vart av länderna är stadgan avfattad på det egna språket, i Finland på såväl finska som svenska. Stadgan föreligger sålunda i en dansk, en finsk, en isländsk och en norsk text samt två svenska texter. I allt väsentligt har dessa texter samma innehåll. Mellan de båda svenskspråkiga texterna förefinnes icke annan skillnad än att slutparagraferna, som innehåller ikraftträdandebestämmelser, utformats olika.

Enligt 1 § i stadgan¹ är Nordiska rådet organ för samråd mellan Danmarks folketing, Finlands riksdag, Islands alting, Norges storting och Sveriges riksdag samt dessa länders regeringar i frågor, i vilka gemensamma åtgärder av dessa länder eller några av dem ifrågakommer. Beträffande rådets sammansättning stadgas i 2 §, att rådet består av sexton ombud för envar av Danmarks folketing, Finlands och Sveriges riksdagar samt Norges storting samt fem ombud för Islands alting. I samma paragraf är föreskrivet, att de deltagande regeringarna representeras i rådet av de regeringsmedlemmar, som vid varje särskilt tillfälle därtill förordnas. I 3 § inrymmes en bestämmelse att regeringsrepresentanterna deltagar i rådets överläggningar men ej i dess beslut.

I 4 § gives bestämmelser om rådets årligen återkommande ordinarie sessioner och om möjligheten att avhålla extra session. Sessionerna skall hållas i respektive länders huvudstäder. För varje session och tiden intill nästa session skall rådet enligt 5 § välja en ordförande och fyra vice ordförande, vilka alla tillsammans utgör rådets presidium.

De följande paragraferna (6—13 §§) innehåller ytterligare bestämmelser om rådets organisation och arbetsätt m. m. Rådets förhandlingar är

¹ Här följes den i Sverige gällande svenskspråkiga texten.

i princip offentliga (6 §). För ärendenas beredning skall utskott utses till erforderligt antal. Dessa kan sammanträda även mellan sessionerna, när rådet så beslutar (7 §). Om de nationella delegationernas sekretariat stadgas närmare i 8 §. Rätt att förelägga ärenden för rådet tillkommer enligt 9 § envar regering och envar medlem. Ytterligare regler om ärendes upptagande och förberedande behandling finns också i 9 §. I 10 § anges rådets uppgift vara att dryfta frågor av gemensamt intresse för länderna och att besluta om rekommendationer till regeringarna i sådana frågor. Härutöver innehåller 10 § vissa regler om beslutsformer m. m. Om regeringarnas skyldighet att anmäla de åtgärder, som vidtagits i anledning av rådets rekommendationer, stadgas i 11 §. Rådet fastställer självt sin arbetsordning enligt 12 §. Huru kostnaderna skall fördelas avhandlas i 13 §.

Allmänna ikraftträdandebestämmelser finnes i 14 § samt därutöver särskilda regler rörande Island i 15 §.

Till rådets fjärde session, som hölls i Köpenhamn i januari—februari 1956, väckte presidiet medlemmar ett medlemsförslag om översyn av stadgan för Nordiska rådet. I förslaget framhölls bl. a. att, då i samband med Finlands inträde i rådet under hösten 1955 stadgan översetts, de fyra dåvarande olika versionerna av densamma befunnits behäftade med brister i åtskilliga formella avseenden. Vidare påpekades i förslaget att språkliga skiljaktigheter föreläge mellan de olika texterna, uppkomna i samband med att den ursprungliga å svenska avfattade texten blivit översatt till de övriga språken. Den i rådets arbetsordning och i praxis tillämpade terminologin beträffande rådets organ och arbetsformer hade icke någon motsvarighet i stadgan, vilken i många fall begagnade helt andra benämningar, för övrigt skiftande i de olika texterna. Även sakliga ändringar, föranledda av erfarenheter, som vunnits under den tid rådet varit i arbete, borde enligt medlemsförslaget kunna företagas.

Rådet beslöt uppdraga åt presidiet att genomgå stadgan och eventuellt framlägga förslag för rådet om ändringar i denna. Till efterkommande av detta uppdrag uppgjorde presidiet förslag till ny stadga för rådet, vilket förelades rådet vid dess femte session, som hölls i Helsingfors den 15 -- den 22 februari 1957, genom ett av presidiet medlemmar väckt medlemsförslag. Däri uttalade förslagsställarna, herrar Sigurður Bjarnason, Island, Erik Eriksen, Danmark, Nils Hønsvald, Norge, Väinö Leskinen, Finland, och Bertil Ohlin, Sverige, bl. a., att vid utarbetandet av det föreliggande förslaget presidiet strävat efter att så långt som möjligt närma de olika texterna till varandra. Det hade därvid icke kunnat undvikas, att på enstaka punkter uttryckssätt och ordvändningar begagnats, vilka — därest hänsyn icke behövt tagas till önskvärdheten av konformitet mellan språken — skulle formulerats på annat sätt.

Rådets juridiska utskott, till vilket det ifrågavarande medlemsförslaget hänvisades, anslöt sig i huvudsak till detta. Beträffande den föreslagna lydelsen av 7 § i stadgan förordade utskottet dock vissa jämkningar. På utskot-

tets förslag beslöt rådet den 22 februari 1957 att antaga en rekommendation (nr 14/1957), vari rådet rekommenderade regeringarna att förelägga vederbörande folkrepresentationer för antagande de förslag till stadga för Nordiska rådet, vilka intagits i rekommendationen. Förslagen har här utslutits. Beträffande den svenska texten hänvisas till det vid propositionen fogade förslaget till förordning, vilket återgiver denna text.

Rörande de föreslagna ändringarna lämnas i medlemsförslaget till årets session och juridiska utskottets förslag i anledning av detta bl. a. följande upplysningar.

Beträffande 1 § framhålles i medlemsförslaget, att bestämmelsen om rådets uppgift är olika formulerad å ena sidan i den danska och den isländska texten samt å andra sidan i den norska och den svenska. I de förra texterna talas om »frågor som avse samverkan mellan länderna» och i de båda andra om »frågor, i vilka gemensamma åtgärder ifrågakomma». Den förra lydelsen har föredragits såsom mera allmänt hållen.

Den följande paragrafen, 2 §, föreslås omdisponerad så, att regler om rådets sammansättning intages i första stycket, medan de två följande andra och tredje styckena skall innehålla bestämmelser om sättet m. m. för utseende av de valda medlemmarna, respektive regeringsrepresentanterna. — En språklig översyn av bestämmelserna i paragrafen har ägt rum i syfte att införa den terminologi, som i praxis brukas i rådets arbete. Termen medlem användes exempelvis såsom gemensam beteckning för såväl de av parlamenten valda medlemmarna som de av regeringarna utsedda regeringsrepresentanterna. — I andra stycket föreslås sådan ändring, att Island får även formell rätt att utse suppleanter. Så sker redan nu, men på grund av ett förbiseende innehåller stadgan för närvarande inga regler om utseende av isländska suppleanter.

I 3 § bör enligt medlemsförslaget angivas att regeringsrepresentanterna — ehuru medlemmar av rådet — saknar rösträtt i rådet. Stadgandet är så att förstå, att regeringsrepresentanterna icke kan utöva rösträtt i något av rådets organ.

Vad angår 4 § innebär förslaget den ändringen att för extra session skall krävas framställning från 25 i stället för nu 20 valda medlemmar. Höjningen har föranletts av ökningen i antalet medlemmar i rådet genom Finlands inträde. — Det nuvarande stadgandet om att session skall hållas i någon av huvudstäderna föreslås skola begränsas till att avse ordinarie session. Det kan nämligen visa sig lämpligt framdeles att i något fall hålla extra session på annan plats än i någon av huvudstäderna.

Den i arbetsordningen brukade termen »president» föreslås skola införas även i stadgan — 5 § — och där ersätta uttryck som formand, formann och ordförande. — Presidiet anses vidare böra utses bland de valda medlemmarna. — Presidiets mandattid föreslås skola löpa från och med en ordinarie session intill nästa, oavsett mellankommande extra sessioner.

I 6 § föreslås endast vissa språkliga och terminologiska justeringar.

Enligt medlemsförslaget skall i stadgan — 7 § — skillnad göras mellan utskott och kommittéer. Därvid åsyftas med »utskott» de organ, vilka väljes vid varje råds-session med huvudsaklig uppgift att förbereda ärendena under sessionen (juridiska utskottet, kulturutskottet, socialpolitiska utskottet, trafikutskottet och ekonomiska utskottet), och med »kommittéer» de vanligtvis mindre grupper som tillsättes för en bestämd frågas beredning och som huvudsakligen arbetar under tiden mellan sessionerna. I sådana kommittéer förutsättes även andra än rådsmedlemmar kunna inväljas. — Vidare föreslås, att föreskriften om att utskott skall utses »till erforderligt antal» utgår, enär det får anses självfallet att icke flera utskott väljes än som verkligen behöves. Likaledes föreslås av praktiska skäl borttagande av bestämmelsen, att utskottssammanträden mellan sessionerna endast får hållas, »när rådet så beslutar».

Mot medlemsförslaget i denna del framställde jag som svensk regeringsrepresentant vid sakens behandling i rådets juridiska utskott vissa erinringar. För att tillgodose uttalade önskemål om en närmare precisering av bestämmelserna om utskott och kommittéer framlade utskottet förslag till ny avfattning av 7 §, sedermera biträdd av rådet. I denna av rådet sålunda godtagna lydelse föreslås paragrafen uppdelad på två stycken. I det första stycket stadgas, att rådets valda medlemmar vid varje ordinarie session skall fördelas på fasta utskott med uppgift att förbereda sakerna. Härigenom fastslås i stadgan hittillsvarande praxis. Liksom nu gäller skall denna fördelning av medlemmarna äga bestånd intill tiden för nästa ordinarie session. Om exempelvis under tiden mellan två ordinarie sessioner en extra session sammankallas, skall icke nya val till de fasta utskotten företagas, utan valen vid närmast föregående ordinarie session äger alltjämt giltighet. Utskott föreslås få sammanträda under tiden mellan sessionerna endast efter presidiets bestämmande och i särskilda fall; i sådan händelse äger likaså den vid den ordinarie sessionen företagna fördelningen av medlemmarna giltighet. — I andra stycket föreslås, att kommittéer skall kunna tillsättas för beredning av särskilda saker under tiden mellan sessionerna. Sådana kommittéer förutsättes komma att tillkallas för det fall att någon speciell fråga kräver särskild beredning. Kommitté kan väljas antingen direkt av rådet eller, under tiden mellan sessionerna, på föranstaltande av presidiet av respektive delegationer. Till medlemmar i kommitté förutsättes i första hand medlemmar och suppleanter i rådet skola utses.

En mindre justering har vidtagits i 8 § för att jämka bl. a. den svenska texten till full överensstämmelse med den norska.

I 9 § föreslås vissa ändringar för att anpassa reglerna i paragrafen till den praxis, som utvecklats under rådets hittillsvarande arbete. Därvid har en terminologi tillämpats, enligt vilken en sak väckes hos rådet genom att ett förslag, ett meddelande eller en berättelse — här sammanfattningsvis benämnda »skriftlig framställning» — ingives till presidiet. Den närmare innebörden av dessa uttryck utvecklas i arbetsordningen. — Reglerna om att presidiet äger ombesörja erforderlig utredning har fått en klarare utformning

bl. a. genom att placeras i en huvudsats. — Slutligen föreslås en föreskrift om att handlingarna i varje sak skall före sessionen utsändas icke blott — som för närvarande — till medlemmarna utan även till regeringarna.

Genom ett förbiseende vid stadgans slutliga redigering under våren 1952 kom i 10 § en ändamålsbestämmelse att upptagas, trots att redan i 1 § rådets uppgift angivits. Den oformlighet, som för närvarande vidlåder stadgan, bestående i att denna sålunda innehåller två ändamålsbestämmelser av delvis olika innebörd, föreslås skola rättas till. Paragrafens första stycke har utformats så, att de två vägar, på vilka rådet främst verkar — nämligen genom debatter och genom rekommendationer till regeringarna — klart utmärkes. — Nuvarande tredje stycket, vilket handlar om beslut rörande rådets organisation och sekretariatens arbete, föreslås skola utgå såsom överflödigt. I huvudsak anses föreskriften i 12 § om att rådet självt fastställer sin arbetsordning täcka innehållet i detta stycke.

Viss terminologisk ändring föreslås i 11 §.

I den nuvarande lydelsen av 13 § anges tre olika slag av interna kostnader, nämligen kostnader för medlemmarna, kostnader för sekretariatet och kostnader för sammanträden, som hålles i landet. Denna specificering, som icke är fullt uttömmande, då kostnader stundom uppstår för kommittémedlemmar och experter, vilka icke är medlemmar och icke tillhör sekretariatet, är knappast behövlig i stadgan. Det torde vara tillfyllest att det i denna paragraf slås fast, att varje land bär kostnaderna för sitt deltagande i rådet, vilken form detta än kan ha, samt att rådet beslutar om hur gemensamma kostnader skall fördelas. Till dessa är att hänföra alla kostnader för en session. Sistnämnda stadgande bygger på den nuvarande ordningen, att rådet som sådant saknar egna medel och är hänvisat till att av delegationerna utverka de penningmedel, som erfordras för gemensamma uppgifters lösande.

Ikraftträdandereglerne i 14 och 15 §§ saknar numera betydelse. De kan därför utgå. Stadgan i sin nya lydelse har av rådet förutsatts skola träda i kraft den 1 januari 1958.

Departementschefen

Då stadgan för Nordiska rådet antogs 1952 i samband med rådets tillkomst, gavs icke tillfälle att bringa de olika språkliga texter, i vilka stadgan föreligger i ett vart av de i rådet medverkande länderna, till full språklig och terminologisk överensstämmelse. Vissa smärre olikheter har sålunda förefunnits mellan de olika texterna redan från begynnelsen. Erfarenheter, som vunnits under rådets hittillsvarande arbete, har vidare gjort vissa jämkningar i stadgan önskvärda. Efter vidtagna förberedelser kunde vid rådets i februari detta år i Helsingfors avhållna session arbetet inom rådet på en översyn av stadgan slutföras. Ett av presidietts medlemmar framlagt medlemsförslag innehållande förslag till ny stadga för rådet vann då efter vissa jämkningar rådets bifall. I en rekommendation till regeringarna hemställde

rådet att dessa måtte förelägga vederbörande folkrepresentationer till antagande förslag till nya lydelse av stadgan å alla fem språken.

Det i rekommendationen upptagna stadgeförslaget har tillkommit under medverkan av svenska regeringsrepresentanter i rådet, vilka där haft tillfälle att framföra sina synpunkter på stadgans utformning. Dessa har i huvudsak vunnit beaktande, och man bör i Sverige kunna godtaga förslaget i den form det sålunda föreligger. Förslag till förordning om ändring i stadgan torde därför nu böra föreläggas svenska riksdagen. Motsvarande förslag kan väntas bli bragta inför folkrepresentationerna i Danmark, Finland och Norge under den närmaste tiden och i Island längre fram under innevarande år. Stadgan beräknas i sin nya lydelse kunna träda i kraft den 1 januari 1958. Beträffande den närmare innebörden av ändringarna får jag hänvisa till vad därom ovan anföres.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats *förslag till förordning om ändring i stadgan den 20 augusti 1952 (nr 618) för Nordiska rådet.*

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag till förordning.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

Chr. af Winklerfelt